ελεύθερο πνεύμα

ΚΥΡΙΑΚΗ 19.03

Άλμπατρος

Από τον ΚΥΡΙΑΚΟ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

«Άλμπατρος» ονομαζόταν το ελικοφόρο του Ροβήρου του Κατακτητή. Ο Βερν υπήρξε ένας οραματιστής συγγραφέας πελώριου διαμετρήματος και ένας πρωτοπόρος φιλελεύθερος διανοητής.

ΠΑΤΩΝΤΑΣ το μολύβι με τόση δύναμη ώστε να αφήνει βαθιά σημάδια, χαρακιές, σε όλη την επιφάνεια του μιλιμετρέ χαρτιού που με δυσκολία είχε εξασφαλίσει, ο Βορειοκορεάτης Μπαντί έγραψε οχτώ διηγήματα στα οποία ασκούσε κριτική στην ηγεμονία του Κιμ Ιλ-σουνγκ, πατέρα του Κιμ Τζονγκ-ιλ και παππού του σημερινού Κιμ Γιονγκ-ουν. Οι ιστορίες του ήταν σατιρικές, πικρές, χιουμοριστικές, τραγικές, παράδοξες - και ανατριχιαστικές.

Η περιγραφή της ζωής υπό ένα τυραννικό καθεστώς φόβου και βίας δεν είναι, ασφαλώς, πραγματική ζωή. Είναι λογοτεχνία, αφήγηση. Ομως δεν παύει να σε ταράζει, όπως δεν μπορείς παρά να νιώσεις δέος ακόμη και μπροστά σε μια ψηφιακή απεικόνιση ενός μεγάλου έργου τέχνης ή να τρομάξεις βλέποντας ένα θρίλερ. Δεν ξέρουμε αν γράφει ακόμη ο Μπαντί (πρόκειται περί ψευδωνύμου και σημαίνει Πυγολαμπίδα) ή καν αν ζει ακόμη - μπορεί και να πέθανε και ίσως όχι από φυσικό θάνατο. Αλλωστε, το τελευταίο από τα διηγήματα της «Καταγγελίας», όπως είναι ο τίτλος της συλλογής, φέρει τη χρονολογία 1993.

Ο Μπαντί δεν έμαθε ποτέ αν τα χειρόγραφά του φυγαδεύτηκαν επιτυχώς από τη Βόρειο Κορέα, με έναν «μυθιστορηματικό» τρόπο που περιγράφεται λεπτομερώς στο επίμετρο του τόμου, αν έφτασαν ποτέ στον ελεύθερο κόσμο, αν διαβάστηκαν, αν απέσπασαν την προσοχή κάποιου. Και οπωσδήποτε δεν ξέρει ότι τα διηγήματά του έγιναν εντέλει βιβλίο, εκδόθηκαν αρχικά στη Νότιο Κορέα και μεταφράστηκαν εν συνεχεία σε πολλές άλλες γλώσσες, μεταξύ αυτών και στα ελληνικά (το βιβλίο κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Παπαδόπουλος). Δεν υπάρχει καμία δυνατότητα επικοινωνίας μαζί του, από κανέναν. Ουσιαστικά, ο Μπαντί συγγραφέας δεν υπάρχει. Με έναν αλλόκοτο τρόπο, η «Καταγγελία» είναι ένα βιβλίο που γράφτηκε από μόνο του. Ή διά του στόματος και των παθών των συμπατριωτών του Μπαντί.

✦✦✦

ΠΡΟ ΜΕΡΙΚΩΝ ημερών, ο Ρωμανός Γεροδήμος, πολιτικός επιστήμονας, αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Bournemouth και ιδρυτής του Greek Politics Specialist Group, δημοσίευσε στο Διαδίκτυο ένα άρθρο στο οποίο συγκέντρωνε ποικίλες πρόσφατες περιπτώσεις στρατηγικής εμπλοκής της Ρωσίας -κυρίως με κυβερνοεπιθέσεις, αλλά όχι μόνο- στην εσωτερική πολιτική διαφόρων Δυτικών δημοκρατιών, της Ελλάδος συμπεριλαμβανομένης, με τίτλο «Η Ρωσία επιτίθεται στη Δύση». Η έρευνά του συγκέντρωνε και ομαδοποιούσε άρθρα και αναλύσεις που είχαν ήδη δημοσιευτεί από μεγάλους δημοσιογραφικούς και ερευνητικούς οργανισμούς (Reuters, BBC, Guardian, Atlantic κ.λπ.). Ως αποτέλεσμα, υπέστη μία τρομερή και πολυμέτωπη επίθεση από Ελληνες σχολιογράφους, θαυμαστές του Πούτιν (αλλά και του Τράμπ), αντιευρωπαϊστές, πολεμίους της παγκοσμιοποίησης κ.ο.κ. Λεκτική επίθεση ασφαλώς. Ομως, ιδιαίτερα οξεία και σκληρή. Τον ρώτησα κατά πόσον συνιστούν μια μορφή λογοκρισίας τέτοιου είδους επιθέσεις στα social media. Αραγε, φοβάται κάποιο από τα (πολλά) θύματα; Φοβάται, τέλος πάντων, αρκετά ώστε να το σκεφτεί και δεύτερη φορά όταν θα θελήσει να ξαναεκτεθεί δημόσια; «Η ευκολία με την οποία πολλοί χρήστες του Διαδικτύου εκτοξεύουν αρνητικές κρίσεις, κατηγορίες και προσβολές μπορεί να λειτουργήσει σαν μια άτυπη μορφή λογοκρισίας» μου είπε. «Οι επιθέσεις αυτές δημιουργούν ένα τοξικό μείγμα μίσους, δυσφήμησης και παραλογισμού, το οποίο ενδεχομένως αποτρέπει αξιόλογους ανθρώπους από το να συμμετάσχουν στον δημόσιο διάλογο ή στα κοινά».

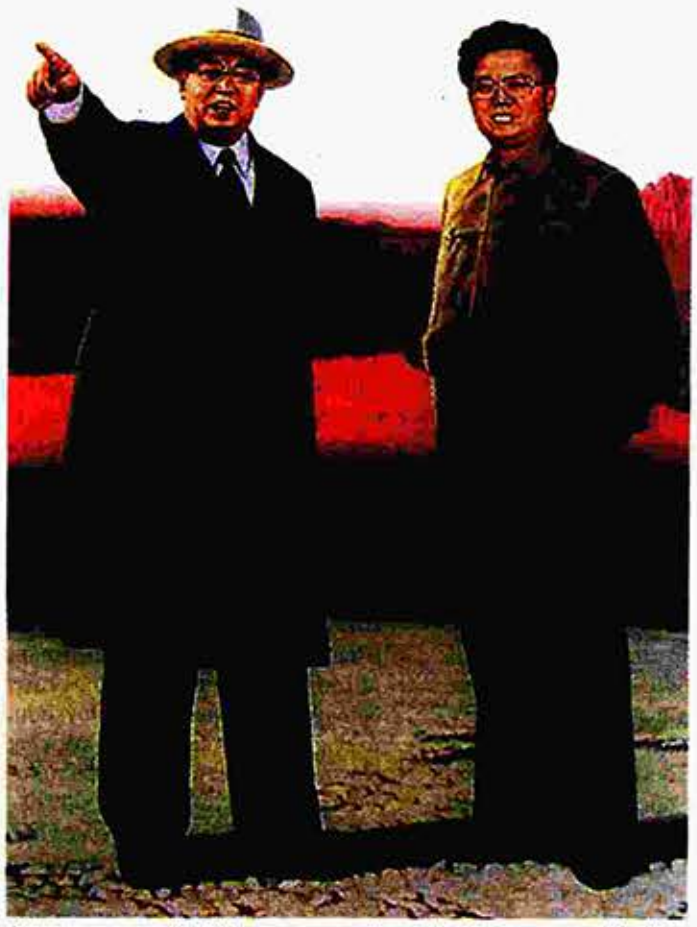

Ο Κιμ Γιονγκ-ουν (δεξιά) με τον παππού του, Κιμ Ιλ-σουνγκ, της Κορέας

Ο φόβος και το πλαίσιο

Η ελευθερία της έκφρασης στο διαδίκτυο φαλκιδεύεται και από τις βίαιες λεκτικές επιθέσεις στα social media

✦✦✦

ΤΑ ΔΥΟ ΑΥΤΑ παραδείγματα μόνο μακρινή σχέση έχουν μεταξύ τους. Ο διαδικτυακός λιθοβολισμός από ανωνύμους ή μη σε μια χώρα της Δύσης δεν μπορεί να συγκριθεί με την εκτέλεση ενός αντιφρονούντος της Βορείου Κορέας, κάποιου που ναι μεν αντίκειται στην απολυταρχία όπως τόσοι άλλοι, μα που έχει και την ατυχία να αποκαλυφθεί ύστερα από μια καταγγελία σε έναν χωροφύλακα ή με δυο ψιθυριστά λόγια στον γείτονα. Ομως το κοινό τους στοιχείο δεν είναι η όποια ποινή τούς επιφυλάσσουν οι εχθροί της ελευθερίας της έκφρασης: το κοινό τους στοιχείο είναι ο φόβος. Και είναι ο φόβος ακριβώς που οδηγεί πολλούς στο εσωτερικό, διανοητικό καθεστώς της εκλογίκευσης και της λευκής σημαίας: όλα είναι καλά, λέμε, αρκεί να τα βλέπουμε εμείς καλά - δεν θα πάθουμε τίποτε, λέμε, αν δεν μιλήσουμε. Ο φόβος δεν είναι μια κοινή ανθρώπινη μοίρα: είναι ανεπίτρεπτος.

✦✦✦

ΥΠΑΡΧΕΙ ΟΜΩΣ και ένα άλλο θέμα, που θα επιχειρήσουμε να ψηλαφήσουμε σε επόμενα σημειώματα. «Πρέπει να αναρωτηθούμε και να προβληματιστούμε για το τι και ποιους εξυπηρετεί η έλλειψη περιορισμών και συνεπειών στη διαδικτυακή επικοινωνία» κατέληξε, μεταξύ άλλων, ο Ρωμανός Γεροδήμος. «Η συζήτηση για τα όρια της ελευθερίας της έκφρασης -για το πότε καταλήγει να πλήττει την αξιοπρέπεια και την προσωπικότητα ατόμων και για το εάν και πώς πρέπει να περιορίζεται- δεν είναι καινούργια. Η έννοια της απόλυτης ελευθερίας δεν υφίσταται, γιατί συνεπάγεται νομοτελειακά τον περιορισμό της ελευθερίας του Αλλου. **Επομένως, αυτό που θα πρέπει να αναζητούμε είναι η μέγιστη δυνατή ελευθερία τόσο για το κοινωνικό σύνολο όσο και για το άτομο. Και αυτό προϋποθέτει τάξη, κανόνες και πλαίσια συμπεριφορών».**

✦✦✦

ΣΕ ΜΙΑ ΤΟΞΙΚΗ και επικίνδυνη για τη διάνοια των πάντων περίοδο και σε μια χώρα που έχει την υπερηφάνεια να είναι αυτή που εγκαινίασε την εποχή της μετα-αλήθειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο με έναν καταιγισμό γκροτέσκων ψεμάτων, γαργαντουικών υπερβολών και έωλων κατηγοριών, ένας ασφαλής -ίσως- τρόπος για να υποσκελιστεί κάπως, προφανώς ελάχιστα, η κρατική μανία της παραποίησης όλων των δεδομένων, του ελέγχου των Μέσων, των ύβρεων κατά των πολιτών, της διφυούς νεο-γλώσσας και της εισαγωγής στη δημόσια σφαίρα όρων με σημασία ανάστροφη από την πραγματική, το να μιλάς για «τάξη, κανόνες και πλαίσια» νομίζουμε πως είναι θεμιτό.